RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT-LEGAL

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 3018

MỖI SỐ : 0$02

NGÀY THỨ HAI 10 DÉCEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

DEPOT LEGAL
AN... 1923
N° 753

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Giữa, Nam-định, Thái-bình, Phủ Lạng-thương, Phủ Bắc-ninh	Hải-phòng, Hải-dương, Sơn-tây	Cửa các Sứ-thần	Mấy tỉnh Trung-kỳ và Lào	Nam-kỳ, Pnom-penh, Cao-mên, Thổ-hoàng Pháp	Ngoại-quốc
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LUC
Administrateur-gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
4e Page
Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Vấn-đề "mẹ chồng con dâu" ở nước ta

(DƯ-LUẬN)

Tại sao mà trong gia-đình của ta là cái gia-đình đáng lẽ êm-ái nhất hoàn-cầu lại thường hay kém mất thú vui?

Hỏi câu ấy tất nhiều người trả lời rằng tại mẹ chồng, con dâu xung khắc nhau, không hợp ý nhau.

Nhưng lại xin hỏi rằng tại sao mà mẹ chồng con dâu không hợp ý nhau thế? Ấy hễ trả lời được câu nấy thì tức là giải nghĩa được cái nguyên-ủy sự kém thú vui ở trong gia-đình ta vậy.

Mẹ chồng, con dâu! cứ đọc hai tiếng ấy cũng hình như nói đến tên hai người cừu-địch nhau rồi..., khốn nạn thế!... Bởi phần nhiều mẹ chồng, con dâu từ đời xưa kia đã không hợp ý nhau và đã sản-xuất ra bao nhiêu tấn bi-kịch khiến cho người lưu-tâm đến nền đạo-đức của xã-hội phải nhăn mặt cau mày, thành ra hai tiếng «mẹ chồng, con dâu» cũng như hai tiếng «đi ghẻ, con chồng» đã hầu như cố-nhiên là đôi đường phải ác-cảm cùng nhau vậy. Vì thế, người mẹ anh dâu dù, trước khi cưới vợ cho con thường vẫn yên trí rằng không sao kén được nàng dâu xứng với ý muốn, mà người con gái trước khi xuất giá cũng sẵn biết thân mình không tài nào ăn ở cho vừa lòng mẹ chồng được. Cứ hai cái «yên trí» của người sắp làm mẹ chồng đối với người sắp làm con dâu cùng của người sắp làm con dâu đối với người sắp làm mẹ chồng như thế cũng đủ khiến cho hai người đó tỉnh ác-cảm với nhau và khó lòng tránh khỏi sự lời nặng tiếng nhẹ rồi, huống nữa là trong buổi bây giờ, các bà thuộc về thời-kỳ cũ, các cô thuộc về thời-kỳ mới, mỗi người một ý-kiến thường phản-đối nhau, trách chi trong gia-đình chẳng mất sự vui-thú!

Nào có thế mà thôi đâu, mẹ chồng con dâu không biết phận-sự thường lại vì nỗi «thông-gia» của mình còn nhiều phần khuyết-điểm nữa.

Trong hai người mẹ chồng, con dâu thì một người có quyền-thế, một người phải phục-tòng. Nhưng may thay, người có quyền-thế vẫn từng trải việc đời và rộng lòng dung-thứ hơn, nên chi cái lỗi phần nhiều gốc ở người phải phục-tòng là người con dâu mà ra hơn cả. Nay thì-dụ một người con dâu làm một việc lắm, bị mẹ chồng mắng, đáng lẽ phải lấy làm răn mới phải, thế mà lại đem tâm oán mẹ chồng là cay-nghiệt. Đến khi người ấy được về nhà mẹ đẻ chơi, thì tái nào lại không đem chuyện nhà chồng kể cho mẹ đẻ nghe. Nhưng nếu người ấy lại nói vì có lỗi mà mẹ chồng mắng thì lại bị mẹ đẻ mắng thêm, bởi thế mới đặt điều nói ra là mình làm phải mà mẹ chồng ghét nên mắng oan. Cái trò mẹ đẻ lâu gặp con, thường chỉ đủ thì-giờ âu-yếm con thôi, thế mà nay lại thấy con bị oan-uổng thì khỏi sao chẳng ngỏ ra mấy lời trách-móc thông-gia được. Ấy như thế là giục lòng con phản-đối lại với mẹ chồng đó. Người mẹ đẻ thường không trách-móc thông-gia lúc ấy mà thôi, lại đi nói xấu với mọi người là bạn của mình và của thông-gia nữa. Những người bạn nầy đem lời đó nói lại với người mẹ chồng kia. Thế là người mẹ chồng sinh tức, vì mình mắng con phải mà lại mang tiếng bất công, thành thử sinh ra ác-nghiệt, chỉ tìm lỗi con dâu để hành-hạ cho bỏ ghét thôi.

Cái duyên do hai bên thông-gia tức-tối nhau chỉ có thế, mà việc xảy ra của sự tức-tối ấy, duy một mình nàng dâu phải chịu nặng hơn cả. Người nàng dâu đã tự mình hại mình, chẳng còn trách ai được nữa. Nhưng xét ra cho kỹ cũng không phải là hại người thông-gia với nhau không có lỗi, vì hai người đó đã không thành-thực thân-thiết cùng nhau. Nếu người mẹ đẻ đưa con gái thấy con nói rằng bị mắng oan mà đi ngay lại nhà mẹ chồng nó để hỏi xem hư thực thế nào thì có phải vỡ rõ chuyện ra không? Như thế, mình đã biết lỗi ở con mình mà tình thông-gia cũng lại càng thêm thân-thiết một bậc nữa. Và chăng, một lần làm như vậy, đứa con dâu kia còn bao giờ lại dám về nhà mẹ đẻ nói điều cho mẹ chồng nữa, tất có ả ta phải cạch đến gia. Còn như nếu khi mẹ chồng thấy người ta nói thông-gia với mình kể xấu mình mà biết thành-thực đem sự phải của mình giải bày cho thông-gia biết thì có phải thông-gia cũng sớm tỉnh-ngộ và hay rằng lỗi tự con mình không? Nhưng nào có được thế, khi người mẹ chồng bị thông-gia nói xấu thì lại dùng những tiếng «Bình con không phải đường» mà đáp lại những người kể chuyện ấy. Thế là mối tình thâm hai bên thông-gia chỉ vì đứa con dâu không hết phận-sự mà sinh ra lìa đứt từ đó. Một đàng, mẹ đẻ tưởng nói xấu thông-gia với chúng bạn thì gỡ tiếng cho con gái mình bớt xấu, chứ chính thực là làm hại nó gấp mười lần hơn, mà làm hại nó thì mình sao lại sung-sướng được! Một đàng thì mẹ chồng tưởng rằng hành-hạ con dâu là trả thù được những lời trách-móc của thông-gia, chớ có hay dâu rằng làm hại dâu tức là làm khổ con mình, mà con mình đã khổ, mình còn sung-sướng nỗi gì.....

Còn như người con dâu cũng tưởng rằng nói oan mẹ chồng với mẹ đẻ thì hả lòng lắm, chớ có biết đâu nói ra như thế lại làm tăng cái khổ của mình lên gấp trăm, gấp vạn lần hơn. Một lời nói tưởng không đâu mà có quan-hệ lớn-lao đến thân-thể con người ta như thế! Mà trong những cảnh gia-đình ấy, thường người bỗ không biết đấy là đâu, có lẽ cũng không biết gì đến những cách cư-xử của vợ con nữa. Đó lại là một điều khuyết-điểm ở trong gia-đình ta. Còn cũng có khi người chồng trẻ tuổi biết đến cái nông-nỗi ấy, cái căn-nguyên của nông-nỗi ấy, nhưng có lấy lẽ phải chăng mà khuyên răn mẹ thì cũng không bỏ-ích gì, vì mẹ mình thường vẫn yên-trí rằng bao giờ mình cũng hay bênh vợ rồi.

Trong một gia-đình như vậy, chẳng cần phải nói chắc ai cũng biết rằng là một gia-đình không có lấy một lý vui thú nào. Mà vì đâu không có vui thú như thế? — Vì ông bỗ không lưu tâm đến những việc đó mà ông đã coi là tầm thường; nhưng nhất là vì người mẹ không có lượng khoan-dung và người dâu không biết nghĩa-vụ phải tuân theo lẽ phải của mẹ chồng mà không hề bao giờ được về nhà mình để nói xấu nhà chồng (Xấu chàng thì hổ ai?) Tưởng người con dâu nghĩ đến câu nầy thì trong gia-đình để đường êm-ấm lắm!).

Vậy nay tổng-luận lại, muốn cho gia-đình vui-thú, tất phải giải-quyết cái vấn-đề «mẹ chồng con dâu», mà muốn giải-quyết cái vấn-đề ấy thì ngoài sự mỗi người làm hết bổn-phận mình, cách đối-đãi của thông-gia với nhau cũng cần phải cho thành-thực thân thiết hơn, nghĩa là người thông-gia với nhau phải nâng đỡ lại chơi bời mà đồng tâm hiệp-lực cùng nhau sửa sang tính-hết dâu con cho hoàn mỹ, chớ không nên ghẻ-lạnh lúc tối nhau như đã nói ở trên kia mới được!

B. N. th

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 7 Décembre 1923

Việc hai thành phố Hà-nội và Hải-phòng

Có chỉ-dụ giao quyền cho hai thành phố Hà-nội và Hải-phòng được chi-dụng mấy thứ thuế chính ngạch.

Tại nghị-viện nước Pháp

Nghị-viện họ 408 phiếu ưng chuẩn bản dự án về việc cải-lương thể lệ bảo-cử. Số thiếu không biểu-đồng-tình là 127 phiếu.

Quan Poincaré có xin nghị-viện bỏ phiếu tỏ lòng tin cậy.

Tại nghị-viện nước Hoa-kỳ

Trong bức thư của quan Thống-lĩnh Coolidge gửi cho nghị-viện về cải chính-sách của chánh-phủ ngài có nói ngài ưng việc duy-trì tình hữu-ái của các nước Đồng-minh và ngài phản-đối việc bãi trái-khoản của Đồng-minh nợ lẫn nhau.

Tại nghị-viện nước Anh

Trong việc bảo-cử nghị-viện nước Anh mới rồi, đảng Bảo-thủ bị thất-bại. MM. Baldwin, Lloyd George, Macdonnal, Neville, Chamerlain Adsler, Chamberlain đều được tái-cử. Nhiều ông thượng-thư bị thất-bại.

Paris, ngày 8 Décembre 1923

Việc nhà Thực-nghiệp ngân-hàng

Tòa Thương thẩm đã chuẩn y cái án thôn thuận điều-đình của nhà Thực-nghiệp ngân-hàng, mà năm nhà trái chủ đã xin tòa phúc lại. Tòa Thương-thẩm xét rằng việc ấy hầu hết các nhà trái-chủ ở Pháp và ở Viễn-đông đã ưng thuận, vậy tòa chuẩn-y cho được lợi riêng cho các trái-chủ, và ích chung cho việc kinh-tế.

Tòa nội-các nước Đức

Nghị-viện nước Đức đã bỏ 313 phiếu ưng chuẩn bản luật ủy toàn-quyền cho tòa nội-các. Số phiếu phản-đối chỉ có 18 cái.

Nước Đức với Đông-minh

Chánh-phủ trung-ương nước Đức đã chuẩn y bản giao-ước ký ở Mayence về việc hỏa-xa ở hạt trú-bình.

Việc bảo cử nghị-viện nước Anh

Đảng Bảo-thủ được 253 chân; đảng Tự-do được 152 chân; đảng Lao-động được 192 chân. Còn các đảng khác được 5 chân.

Paris, ngày 9 Décembre 1923

Các báo-quán thuộc địa với quan Albert Sarraut

Các báo quán thuộc-địa tại Pháp có đặt tiệc khoản-đãi quan Albert Sarraut. Ngài có đọc diễn-văn tán dương cái công cuộc thực dân của nước Pháp. Quan Outrey cũng đọc diễn-văn cổ vũ nên chống thực hành cái chương-trình của quan Sarraut.

Tòa Nội các nước Anh

M. Baldwin còn tạm lưu tại chức, nhưng sẽ thay đổi mấy chân trong tòa Nội-các.

Việc trong hạt trú-bình

Các mỏ, và các xưởng ở Dusseldorf xuất sản được nhiều than hơn trước.

Một cuộc đá bóng

Tin Mayence. — Trong một cuộc đá bóng của người Pháp và người Đức ở Mayence, người Pháp thắng.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 9 Décembre 1923

Việc bảo-cử nghị-viện Anh

Số phiếu của mỗi đảng được như sau nầy: Đảng Bảo-thủ được 5.417.000; đảng Tự-do được 4.254.000; đảng Lao-động được 477.000.

Báo *Daily Mail* bình-phẩm cuộc bảo cử nghị-viện nước Anh có nói: Trong các cớ làm cho đảng Bảo-thủ thất bại, có một cớ là M. Baldwin có hứa với Lord Carzon rằng điều cốt-yếu trong cái chánh-sách của ông là phản đối với nước Pháp. Ta đã cảnh cáo cho ông biết trước rằng, ông sẽ mất hàng chục vạn phiếu của các nhà dự bảo về đảng Bảo-thủ. Nhiều nơi mà đảng Bảo-thủ thất bại, là chỉ vì những nhà dự bảo về đảng ấy không đi bỏ phiếu.

Viên phóng sự ở Londres của nhà báo *Temps* có nói: M. Balwin sẽ từ cái chức lĩnh-tụ đảng Bảo-thủ nhưng ông vẫn giữ chức thủ-tướng. Đảng Bảo-thủ và đảng Tự-do không thể liên hiệp với nhau được, mà đảng Tự-do với đảng Lao-động cũng vậy. Vậy tòa tối-cao nào cũng quyền chính đến ngày cuối tháng mars này nữa, cũng là nhờ hai đảng phản-đối với mình dung thứ cho mới duy-trì được.

Báo *Les Débats* nói: M. Baldwin bị thất bại là bởi đảng thợ thuyền thất ý. Và chính đảng Bảo thủ cũng không hợp ý nhau về hai cái vấn-đề lớn: là cái vấn-đề quan thuế và cái vấn-đề giao tế với nước Pháp.

Các báo nước Đức lấy làm vui lòng về cái kết-quả việc bảo cử nước Anh. Báo *Lokal Anzeiger* có nói: Nếu đảng Bảo-thủ thắng-lợi, thì rất hại cho cuộc ngoại thương của nước Đức. Bảo lấy mong rằng M. Lloyd Georges sẽ dự vào tòa Nội-các mới.

Báo *Lelgium Mittag* có mong rằng M. Lloyd Georges sẽ lập được một cuộc liên-hiệp của đảng Tự-do, và đảng Bảo-thủ.

Báo *Worwaerts* thấy đảng thợ thuyền nước Anh tiến thủ, thì lỗ lòng hoan-nghênh.

Việc trong hạt trú-bình

Các quan Pháp đã bãi 192 cái nghị-định trục xuất cảnh ngoại, 105 cái về các tư gia, 87 cái về các quan chức. Các quan lại hoãn việc thi-hành án cho 99 người. Trong số ấy có 43 nhà kỹ-nghệ, 16 người thợ-thuyền; và 30 viên quan-chức.

Các quan trú-bình lại ký giao-ước với các nhà kỹ-nghệ nước Đức về việc nộp các thứ giấy để tính về bồi-khoản.

Các mỏ than ở nước Pháp

Các mỏ than nước Pháp rất là phát đạt. Số than xuất sản tính ra được hơn số than trước buổi chiến-tranh. Từ ngày chiến-tranh đến bây giờ mới thấy được thế là một. Trong tháng octobre 1913 số than xuất-sản được 3.403.685 tấn. Trong tháng octobre 1923, được 3.689.858 tấn.

Lễ cất đám ông Maurice Barrès

Hôm cất đám ông Maurice Barrès giới mưa mà người đi đưa đám đông lắm. Khi làm lễ ở nhà thờ Notre Dame, có quan Giám-quốc Millerand, quan thủ-tướng Poincaré, ông nghị-trưởng nguyên-lão nghị-viện và nghị-trưởng thứ dân nghị-viện, quan thống-chế Lyautey, quan đại-tướng Gouraud, và nhiều quan đại-sứ ngoại-quốc. Chấp-phất có quan thống-chế Foch, quan thượng-thư Bérard, ông hàn-lâm Badier. Đức hồng-giáo-chủ Dubois bận việc, thì đức phó-giáo-chủ làm lễ. Quan thượng-thư Bérard thay lời chánh-phủ đọc điếu-văn, có nói ông Maurice Barrès thực đáng cho hết thảy người Pháp khen ngợi và ghi ân. M. Cambon ở Hàn-lâm-viện đọc điếu-văn có nói: Ông Maurice Barrès rất là mến đất Lorraine. Ông Chenu thay lời hội Ái-quốc đọc điếu-văn có kể công trạng ông Barrès trong buổi chiến-tranh và sau buổi chiến-tranh.

Việc nước Mexique

Chánh-phủ đã đem quân đi dẹp bọn quân khởi nghịch. Nghe đâu việc khởi nghịch ấy có hải-quân trợ lực cho, bắt đầu nhóm lên ở Vera Cruz, và đã lan ra chín quận ở gần đấy.

Tin Trung-hoa

Ngày 1er Décembre 1923

Liên-quan thắng trận

Liên-quân (quân đội về phái Tôn-Văn) đánh hai ngày lại lấy được Bắc-la.

Dương-tây-Nham phục chức

Dương-tây-Nham lại làm chức tài-chánh bộ trưởng.

Tin Bắc-kinh

Nội-các khai hội, bàn phương-pháp cảnh bị thiết lộ, phải hai quân đội và chi kinh-phí mỗi tháng là 10.000 đồng, giao quyền phép cho giao-thông-bộ quản lĩnh. Công-sự các nước thấy chánh-phủ Trung-hoa bố trí có phương-pháp, bèn thôi không đề cử đến việc bảo-hộ thiết lộ nữa.

Tin Ngô-bội-Phu

Ngô-bội-Phu quyết định ngày về Bắc-kinh, diện thương việc cơ mật với Tào-Côn, và đánh giây thép cho Cao-lãng-Uất rằng việc kim-phật-lang phải trịnh trọng hiện lý.

Lý-trác-Chương yêu-cầu làm Dự-châu trưởng

Lý-trác-Chương yêu-cầu làm Dự-châu trưởng. Ngô-bội-Phu cũng cổ sức cử Lý với Tào-Côn.

Công-sứ nước Mỹ đi du-lịch

Công-sứ Mỹ ở Bắc-kinh đi du-lịch các tỉnh, đã đến Thượng-hải rồi, chừng mấy ngày nữa thì sang chơi các tỉnh phía nam.

Phóng-viên nhà báo Thượng-hải bị bắt

Trương-kế-Trai (phóng-viên một nhà báo Thượng-hải) thốt nhiên bị bắt; Phúc-khai-Sâm vào yết-kiến Cao-lãng-Uất ở Bắc-kinh, nghe Trương cũng có lệ được tha.

Chánh-phủ Bắc-kinh đối với các báo-quán

Quân-cơ-xứ giao cho sở cảnh-sát thu duyệt các báo chương ở Bắc-kinh và tra xét họ, tên và quán-chỉ những phóng-viên các báo quán Thượng-hải ở Bắc-kinh.

Học-đường ở Bắc-kinh

Đại-học-đường ở Bắc kinh, trường y-học chuyên-môn và trường pháp-chánh chuyên-môn vẫn chiếu thường lệ khai-giảng, còn các trường khác thì đều đình giảng.

Lý-liệt-Quân thắng trận ở Hồ-lô-khẩu

Lý-liệt-Quân đụ địch quân vào Hồ-lô-khẩu, bắn chết và bắt sống được rất nhiều, nhưng tiếc rằng Lâm-Hồ chạy thoát.

CÁCH TẢI TRỨNG XUẤT-CẢNG THẾ NÀO

Mới rồi ông Rousselet có trình phòng Thương-mại ở Tour một tờ bàn về cách tải trứng đi các xứ rất là tiện lợi, trứng không thể ung được. Số là các thành hôm đựng trứng phải làm bằng những tấm ván dày độ 0m010 mà đóng tấm nọ cách tấm kia một ít tựa hồ như chấn-song, chứ không đóng kín như hòm ta thường dùng, như thế thì ở trong hòm khi gió đề thay đổi. Khi xếp trứng vào hòm thì một lớp rơm lại một lớp trứng, nhất là ở các thành hòm thì phải độn nhiều rơm hơn mà phải đóng cho chặt. Trong khi vận tải thì đừng để vào các cạnh hòm nặng quá, như vậy để lâu trứng cũng không hư được.

Các nhà buôn trứng thường dùng những hòm đựng tới 500, 720, 1.000 và 1.440 quả.

Tải đi các xứ xa họ thường dùng hòm đựng tới 720 và 1.440, còn hòm đựng tới 1.000 quả, cân nặng từ 60 đến 70 kilos bây giờ ở các chợ tại Paris dùng nhiều lắm.

Hội-đồng Chính-phủ

Bài diễn-văn của quan Toàn-quyền Merlin

(Tiếp theo)

Ngài lại nói: Song việc mở thêm quyền tham dự chánh-trị, phải khéo lựa tình làm sao cho thích-hợp với cái bước đường tiến-bộ của nhân-dân mới được. Một hội-đồng chưa đủ từng trải về đường chánh-trị, chưa hiểu rõ cái nghĩa-vụ và cái trách-nhiệm của mình phải gánh vác, thì không nên mở rộng quá cái quyền tham dự chánh-trị làm chi. Trong các xứ mới mẻ, như về công cuộc khai-hóa của ta mà cứ một ngày lại đổi mới này, có hai điều rất nên tránh: Một là chớ bo bo giữ lấy những điều quá cổ, hai là chớ vội đua theo những điều quá mới. Một đằng thì làm cho mất lòng nhân-dân, mà sự mất lòng ấy tuy rằng không biểu-lộ ra ngay, nhưng thường cũng sâu xa lắm, có thể làm cho nhân-dân kém lòng yêu mến thượng-quốc, và có khi lại gây nên những việc phản-động nữa kia. Một đằng thì thành ra đem đề vào tay nhân dân bàn-xử, những khí-dụng họ chưa biết dùng, mà cái chế-độ cũ tuy rằng chưa được hoàn-toàn mặc lòng, song cũng đã là có chế-độ hẳn hoi lại đem hủy hoại đi mà làm cho điện đảo mất trật-tự, thì chẳng sớm thì chầy sẽ hóa ra rối loạn mất thôi. Vậy trong việc lập các hội-đồng này lắt phải xem xét tình tường cái trình-độ của nhân-dân mới được. Trong những điều sở-vọng của nhân-dân, điều gì họ có cái tư-cách hưởng được, mà không làm trở-ngại đến trật-tự, thì mới có thể ưng cho. Lại phải trù-tính làm sao cho tất cả các nhân-đẳng Âu-châu và bản-xứ cho tất cả các nhà có quyền-lợi đều có đại-biểu tại hội-đồng. Việc ấn-định cuộc giao tế của các dân-chúng cũng khó lắm. Nhất là ở Đông-pháp này lại càng khó nữa. Vì ở đây không phải là như ở nhiều miền Phi-châu kia, mà bảo là cái văn-minh và cái giã-man hai cái xung đột với nhau, ở đây là hai cái văn-minh giáo tiếp với nhau, mà một ngày kia sẽ phải điều-hòa với nhau vậy. Đó là một việc vừa đề vừa khó: đề là ở đây cái văn-minh Âu tây tiếp xúc với một chủng-tộc có khiếu thông-minh, có sẵn học-thức; khó là cái văn-minh Âu-tây phải làm làm sao, khiến cho cái nền văn-minh kia bấy lâu hình như ngủ như mê, lại có cái về sinh hoạt được mà không đến nỗi phật ý mất lòng ai cả. Ấy quan Toàn-quyền sẽ theo cái phương-châm ngài nói trên nay để theo đuổi cái chánh-sách tiến-hóa và khai-phóng của quan Albert Sarraut, quan Maurice Long. Trong các việc cải-lương của ngài lưu làm đến trước tiên, thì có việc chỉnh-đốn lại hội-đồng Chánh-phủ, Hội-đồng Chánh-phủ lập ra từ năm 1911, so với cái trình-độ ngày nay không thích-hợp nữa. Đông pháp ngày nay đã phát đạt mở mang hơn xưa nhiều. Mẫu-quốc đã có ý muốn ấy cho cái chức-trách đứng làm Mẫu-quốc thứ hai ở cõi Thái-bình-dương này, tất Đông-pháp phải có một cái hội-đồng biệt lập đối với quyền hành-chánh, để giúp đỡ quan Toàn-quyền là người có trách-nhiệm về cái lợi-lợi của cõi Đông-pháp và lại là đại-biểu cho quyền-lợi của Mẫu-quốc nữa. Hội-đồng ấy phải có các đại-biểu của đủ các nhân-đẳng thì mới có đủ thế-lực mà tán-thành cho các lời của nhân-dân thỉnh-cầu với quan Toàn-quyền, và để trợ-lực cho quan Toàn-quyền trong việc bênh vực quyền-lợi của Đông-pháp đối với Mẫu-quốc. Hội-đồng ấy không phải là một hội-đồng tài-chính như hồi gió, mà sẽ là một hội-đồng lập pháp, để giúp quan Toàn-quyền trong những việc quan-hệ cho toàn hại Đông-pháp vậy.

Đoạn quan Toàn-quyền nói đến cái hiện tình kinh-tế và tài-chính ở Đông-pháp. Cái hiện tình kinh-tế và tài-chính cũng tốt đẹp như cái hiện-tình chính trị. Số hàng hóa xuất nhập trong năm 1922 tổng cộng được 2.760.000 tấn, đáng giá 1.952 triệu quan. Trong sáu tháng đầu năm 1923, số thương-mại được 1.187 triệu quan, hơn sáu tháng đầu năm 1922 được 219 triệu. Trong năm 1922, xuất cảng 1.440.000 tấn gạo, đáng giá 782 triệu quan, 622. 00 tấn than đáng giá 25 triệu quan ; và 4 622 tấn cao su đáng giá 37 triệu quan. Trong sáu tháng đầu năm 1923, xuất cảng 855 000 tấn gạo đáng giá 411 triệu quan ; 340.000 tấn than đáng giá 21 triệu quan ; 2.532 tấn cao-su đáng giá 13 triệu quan.

Số tồn-kim trong nhà ngân-hàng vẫn tăng lên. Cái số ngân-phiếu lưu thông hiện đã định là gấp năm số tồn kim, mà kỳ thực số ngân-phiếu lưu thông không những không được bằng số đã định ấy, mà lại còn bé hơn cái số định trước buổi chiến-tranh, nghĩa là gấp ba số tồn-kim của ngân-hàng. Cái hiện tình tiền tệ cũng tốt hơn các năm trước. Giấy bạc hào từ ngày 1er août đến giờ các ngân-khố không nhận nữa. Bạc hào 400 ly bạc nguyên cũng thu dần về. Hạng bạc hào 9 0 ly và hạng bạc hào 835 ly cũng vậy. Bạc hào ấy gửi về Tây đúc lấy bạc hào hạng 680 ly. Xu đồng cũng thêm lên. Chánh-phủ đặt 45 triệu đồng xu hiện đã nhận được 30 triệu. Đồng tiền 5 xu bằng kền, nay n ai sẽ phát hành.

Cái hiện tình ngân quỹ cũng tốt lắm. Cả năm 1922 và năm 1923, đến tháng nay, trong số xuất nhập của công quỹ tại nhà ngân hàng số nhập vẫn thặng hơn số xất. Tính đến ngày 28 février 1922, số thặng ấy đồ đồng vẫn được 4 637.499 đồng. Từ đấy về sau lại còn hơn số ấy. Đến ngày 30 juin 1923, thì số thặng ấy được 22.658.759 đồng.

Trong năm 1919, số thu thường thặng số dự-toán được 43 840 000 đồng, đến năm 1920, được 49 359.000 đồng, đến năm 1921, được 59.807.000 đồng ; đến năm 1922, được 64 654 000 đồng. Số chi thu năm 1922 thừa được 8.025.000 đồng, hiện đã cho vào công quỹ dự bị. Số chi thu năm 1923, chắc cũng dư được độ 6.50 .000 đồng.

Vì các số thu nhập mấy năm trước được thặng hơn số dự-toán như thế, nên các số chi tiêu thường mấy năm trước cũng dự toán cao hơn dần dần. Như các số chi tiêu trong năm 1922 dự toán chỉ hơn năm 1921 là 1.279. 00 đồng, đến năm 1923 lại dự toán hơn là 3.979.000 đồng, đến năm 1924 lại dự toán hơn năm 1923 ngót 4 triệu đồng.

Số chi tiêu chung của Đông-pháp về năm 1924 dự toán là 76 623 000 đồng, hơn năm trước ngót năm triệu đồng. Các số chi-tiêu thường dự toán à 63.050.000 đồng, hơn năm nay 3 956.000 đồng.

Các số chi-tiêu riêng của các xứ cộng là 49.500.000 đồng. Đó là không kể số tiền của số chi-tiêu chung trợ cấp cho, cộng được là 8.223.000 đồng. Các số chi-tiêu hàng tỉnh ở Nam-kỳ được 4.531.000 đồng và các số chi-tiêu các thành-phố được là 7.521.000 đồng. Tổng cộng cả các số chi tiêu thường của Đông-pháp được là 124 triệu đồng. Nay tính cả các số chi tiêu phụ nữa, như số chi tiêu về trái khoán, hồa xa, kho tàu, được là 6.400.000 đồng, thì được tới 130 triệu đồng, nghĩa là ngót một nghìn triệu quan.

Số tiền trong công quỹ dự bị của số chi-thu chung đến ngày 31 octobre được 25 triệu đồng. Của các số chi tiêu các xứ được 7 triệu đồng. Tổng cộng được 32 triệu đồng.

(Còn nữa). N. T. C.

HÀI ĐÀM

Oan quá !

Một ông quan ăn tiền, tài tham vô-vét, chẳng thiếu thứ gì. Đến khi bị kiện ra tòa, cứ một mực kêu oan quá ! Quan tòa hỏi :

— Chứng-cứ đủ cả, quan lớn còn oan về cái gì ?

Bẩm ! Đông-bối chúng tôi cố ngài xơi tiền hơn tôi mà riêng tôi bị kiện, há chẳng oan lắm thay !

Tiền-kính-tâm

CÁI NẠN LY DỊ Ở HOA-KỲ

Cái nạn ly-dị ở Hoa-kỳ một ngày một bành-trướng, mà xét ra lắm việc li-dị cũng buồn cười.

Người ta kể chuyện có người chồng xin li-dị vợ mà chỉ viện có rằng vợ chồng ở với nhau đã được bảy năm, tưởng đã là quá hạn nên mới xin li-dị, vì rằng cùng nhau chung chạ trong bảy năm giời, tính hay nết xấu của nhau hai bên đã tường cả, cớ ở với nhau thêm ngày nữa cũng không có cái thú gì hơn đâu. Thà rằng chia rẽ nhau ra, còn hơn ở với nhau mà chán nhau, ghét nhau.

Có đôi bỏ nhau chỉ vì ăn uống không giống tính nhau. Vợ chỉ thích rau, ghét thịt, chồng thì thích thịt ghét rau, giả sử thời buổi ngày xưa, thì bữa cơm làm mấy món rau riêng cho vợ, mấy mon thịt riêng cho chồng, thì đôi bên đều được ăn uống tùy ý đã đành. Nhưng thời buổi ngày nay là thời buổi đắt đỏ, nếu cái gì cũng tiêu gấp hai như thế, thì không lấy đâu cho đủ chi-dụng, vậy hai vợ chồng xin ly-dị nhau ra.

Lại có anh chồng ngay từ hôm mới cưới vợ, đã bảo cho bà mẹ vợ biết rằng mẹ vợ phải ở cách nhà mình mươi dặm mà không được vãng lai với con gái. Một hôm bà mẹ vợ đến thăm vụng con gái, anh ta biết chuyện bèn xin ly-dị.

Nếu những việc người ta kể chuyện trên này mà quả có thực thì người Hoa-kỳ đã đến ngày điên hay sao ?

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tuỳ-Quyên nữ-sĩ

Thơ

MCCLXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thánh miếu đây xem tỏ thức hồng.
Từ Lý hoa-phong hương đã đượm,
Tới Lê văn-hóa lửa thêm nồng.
Bế bao tang hải xoay trời đất,
Còn vững cung tường với núi sông.
Tôn giáo đền nay thành-thị ấy
Nùng cao Nhị rộng dấy gương trong

MCCLXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu mùi hương vẫn thủy chung
Trải Lý sang Lê nền giáo hóa,
Suốt Nam qua Bắc bụng tôn sùng.
Tây-hồ sóng gợn làn Âu Á,
Đông-lỗ hương pha khói Nhị Nùng.
Còn thiên địa hẹp con vương khí,
Hoa-phong thơm mãi chẳn con rồng.

Vũ-đình-Toản
Làng Trang-uông, Nam-định

MCCLXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Khổng thánh từ xưa đạo vẫn sùng.
Trạng, Thám, Bảng, Nghè bia Thực-[nghiệp,
Lý, Trần, Lê, Nguyễn dấu Nam-phong
Hữu-Thanh thi-lễ lừng Đông Bắc,
Khai-Hóa di-luân khắp Nhị Nùng.
Học-Báo, Vệ-Nông nền quốc-túy,
Đông-Dương, Trung-Bắc phụng thờ
Mai-Nghiệp [chung.
95, Phố Mới, Hanoi

MCCLXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đạo thánh ai ai cũng mến trông.
Chốn cũ còn ghi thi-lễ đó,
Nền xưa vẫn kính thánh hiền chung.
Gương treo nhật-nguyệt soi thiên cổ,
Khói tỏa xuân-thu thấu cửu trùng
Giờ Á mưa Âu bao xiết kể,
Vững vàng như đá lại như đồng.

Hồ-ngọc-Lý
Làng Thụy-phú, ga Đồ-xá

MCCLXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cổ miếu này ai thấy đứng trông.
Ngọn bút Tố-vương luân-lý tỏ,
Mấy triều Nam-đế khói hương chung
Sao khuê vẻ lộng non Nùng biếc,
Mạch đạo khơi sâu nước Nhị hồng.
Mưa nắng trải bao nền thuở Lý,
Vẫn còn sừng sững bức Âu-phong.

MCCLXXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Khổng-miếu nguy-nga đạo vẫn sùng.
Ơn dạy xa trông miền Tử thủy,
Khí thiêng tưởng tượng chốn Nùng-Đá vẫn còn tạc bia màu trắng [phong.
Lò tạo như nung tuyết điểm hồng
Tôn-giáo rỡ ràng cao bực nhất,
Văn-chương đạo đức để gương trông.

MCCLXXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu cổ mà ai vẫn kính trông.
Hoa cỏ biết bao nhuần hóa-vũ,
Đường đàn riêng một cõi xuân-phong

Khoa danh đã tạc bia hàng đứng,
Lễ-nghĩa gương treo cửa mấy trùng
Giờ Á mưa Âu từng mấy trải,
Một nền Lê Lý ngát hương xông.

Nguyễn-qui-Phác
Làng Yên-thái, huyện Hoàn-long

MCCLXXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu ai xây có nhớ không ?
Khải chính đến cao gần nước Nhị,
Xuân-tàu khỏi tỏa ngất non Nùng
Ngoài Hà Tiểu-sĩ tên mo tỏ,
Trước tạc Khuê-văn của mở phong.
Quốc-túy là đây còn dấu đó.
Ngự đi thêm rạng vẻ văn-phong.

Phan-đa Sĩ
201, Rue du Coton. Hanoi

MCCLXXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu hương bay ngát Nhị Nùng
Vào cửa thánh-hiền tôn đạo cả,
Soi gương khoa-giáp nức lòng chung
Đền đài công-đức tiên-truâu đó
Giường cột cương-thường ng hêu-thế [trông.
Chân-trọng như ai người mến cảnh,
Sao cho khỏi hổ với non sông.

Tô kinh-Tùng
Học sinh trường Bảo-hộ

MCCLXXXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cửa thánh dừng chân chạnh tấc lòng
Đạo giáo cùng son làn khói tỏa,
Khoa-danh bia đá bóng cây lồng.
Nếp đền đời Lý cười dâu bể,
Anh tuấn triều Lê rạng núi sông.
Ngày tháng dẫu cho thời thế đổi,
Treo gương thi-lễ cỗ kim trông.

Tô-vĩnh-Tuy
Làng Ô-mễ, Thái-bình

MCCLXXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Tiếng Giám gần xa cõi Á-đông
Lớp miếu trước sau chen kỷ ức,
Hàng bia hôm sớm đứng công-đồng.
Bắc thang Khổng-học môn còn thịnh
Noi bước nho phong đạo vẫn sùng.
Hậu-thế xây nên nền tiến-hóa
Công thành ai có nhớ dây không ?

Tô đại-Hồng
Làng Ô-mễ, Thái-bình

VIỆC HANOI

Thời - tiết

7 giờ	19 độ
15 giờ	21 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 9 Décembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 9 f. 85 và 9 f. 40 kể từ ngày 10 nầy.

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 9 décembre 1923* : 3 /. 54.95. — 4 /. 1917 58.45 4 /. 1918 58.65. — 5 /. 1915-1916 7 65 5 /. 1920 85.85. — 6 /. 1920 83.45.

Tin tàu. — Tàu *Angkor* mang thư sang Pháp, chúng đến ngày 13 décembre thì rời Haiphong sẽ chạy thẳng đi Saigon.

Các thư từ ở Hanoi, chúng ngày 12 décembre, chuyến xe lửa 20 giờ 7 chữ sẽ mang xuống Haiphong.

Tàu *Song-ho* ở Haiphong sẽ chạy đi Canton đường Hong-kong, ngày thứ tư 12 décembre, hồi 6 giờ sáng. Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong ngày thứ ba 11 décembre chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút.

Tối hôm nay có rước đèn. — Bản-báo nhắc lại rằng tối hôm nay có rước đèn, qua những phố nào thì trong số báo thứ bảy trước đã nói rồi.

Cuộc Đấu-xảo của hội Khai-trí. — Đấu-xảo của hội Khai-trí hôm nay là tàn cuộc, các nhà có đồ bày đã bắt đầu đem về dần dần. Đồ bày không được nhiều mấy là tại Hội-đồng lọc kỹ lắm, vì phàm những thứ làm không tinh-xảo không có thể gọi là mỹ thuật được và những thứ tuy khéo mà làm dợ quá hoặc là nhỏ-nhặng thì hội không nhận cả.

Vả lần này mới là lần đầu, các nhà mỹ-thuật khi được tin mở cuộc đấu-xảo thì không có đủ thời-giờ mà làm kịp : vực, chắc sang năm hội có mở cuộc đấu-xảo thì sẽ có nhiều nhà đủ thời-giờ và làm hợp cách hơn, không phải loại nhiều như năm nay, mà có lẽ bà hội lại không đủ chỗ bày được hết những đồ gửi đến đấu-xảo nữa. Hội Khai-trí mở ra cuộc đấu-xảo này có hai điều lợi, một là khuyến khích cho các nhà mỹ-nghệ biết phục cổ, lựa chọn lấy những lối đẹp của An-nam ta mà dùng pha những lối nhỏ-nhặng như các thợ ta phần nhiều hay có thói bắt chước lối mới mà bỏ mất cả cái phong-nhã của những đời trước để lại đến giờ, hai là dạy cho những nhà có của biết cách trang sức, tây ra tây, ta ra ta, không có hỗn tạp, bày những đồ sặc sỡ lòe loẹt, ở con mắt người ấm thường thì là sản lạn, mà ở trước mắt nhà sành mỹ-nghệ thì là những đồ gớm chết, như trong phòng khách đang bày những sập gụ với tủ chè mà ở bên cạnh lại bày ngay cái tủ gương lối tây là đồ bày trong phòng ngủ, hoặc là những bàn ghế lối tây, hoặc là đồ gỗ, đồ thêu lối cũ lại pha cả lối mới thì không còn cái gì là cái nhã nữa Ấy là mục-đích của các nhà tổ-chức ra cuộc đấu-xảo này. Mong rằng các nhà mỹ-nghệ và các nhà chuộng đồ mỹ-nghệ lưu ý đến cho.

Các học đường nghỉ lễ Noël và tết Nguyên-đán tây. Về dịp ngày lễ Noël và tết Nguyên-đán tây, các trường Sơ-học đệ nhất cấp ở xứ Bắc-kỳ được nghỉ như sau nầy :

Lễ Noël : Từ 23 đến 26 décembre 1923.

Tết Nguyên-đán : Từ 30 décembre 1923 đến 2 Janvier 1924.

Những buổi học ngày thứ tư 26 décembre và 2 janvier thì sẽ dạy vào ngày thứ năm 27 décembre 1923 và 3 janvier 1924.

Tòa-án Đại-hình. — Hôm nay tòa án Đại-hình xử lũ tên Nguyễn-văn-Nhuận 26 tên ở làng An-trạch (Nam-định) cùng nhau lập một hội bí mật ở trong làng, khi có người Lào quan huyện sở tại phải người về khám bắt thì bọn ấy chống cự lại, phá đồ đạc, đốt nhà và đánh 3 người phái-nhân bị thương, trong số người bị thương có một người vì thương mà chết. Số tên can phạm và chứng tá nhiều lắm. Như thế đến ngày mai mới có thể xét xong được.

Sách mới xuất-bản. — Ông Ngô-văn-Điển, tham-tá phủ Toàn-quyền và ông Ng-hữu-Tiến, tú tài, trợ bút báo *Nam-phong*, vừa mới soạn xong một quyển sách rất có ích để nhan là « *Lược khảo về bộ Luật mới Bắc-kỳ* » (Notions sommaires sur la justice indigène du Tonkin) và có phụ một bản Pháp luật danh từ giải nghĩa. Giá bán 1 p.20

Tại hội Khai-trí ngày hôm qua. — Ngày hôm qua thật lắm cuộc vui mà các nam thanh nữ tú không phải ta-thán về tiết trời như hai ngày chủ-nhật trước nữa. Từ sáng đến chiều lúc nào cũng tanh ráo, thành-phố rầm rập suốt ngày, thật là ngựa xe như nước, áo quần nhộn nhịp. Nào lễ hội-chợ, nào là đấu-xảo, nào là đua ngựa, chỗ nào cũng đông mà vui nhất là ở hội Khai-trí từ hai giờ trở đi.

Các ông trong Hội-đồng tổ-chức các cuộc chơi ở hội Khai-trí thật đã khéo lựa chọn ra được những trò vui đích-đáng. Chỗ này thì đố thai, người đứng xúm đông mà nghỉ cho ra câu đố, chẳng những là chủ-ý lấy thưởng mà lại tỏ được cái tài đoán của mình ra, thật là một cuộc vui có lý-thú. Chỗ kia thì làm trò qui thuật, buồng bên cạnh thì có ông thầy số Phùng-Duyên phố hàng Đồng xem tướng xem số, các bà các cô đến xem số cũng đông. Ở giữa vườn thì dựng lên một cái sân cao để đấu võ là cuộc vui hơn hết trong các cuộc vui. Trong khi mở các trò ấy thì các ông các bà các cô đi bán vé đánh số lấy đồ chơi để giúp cho hội Bảo-anh, nghe cũng được số tiền kha khá. Ở dàng cuối vườn thì bày la liệt các giống cầm thú của cô Bé-Tý phố hàng Bạc, con gái cô cũng là, cũng qui. Muốn tả rõ những giống vật ấy ra thì không gì bằng mượn ngay mấy câu ở trong quyển sách « *Thơ khen bà Bé-Tý* » của ai làm lặng có mà ở Hà-thành ta đã nhiều người được đọc là :

Giống hầu dạy biết làm trò,
Khuyển nuôi ba cẳng, gà bồ ba chân.
Giống bạch điểu, giống lrăn to đại,
Giống kim qui, giá sống ba mào.
Vẹt rừng, gà sống bạch mao,
Gà tô sáu cánh, bảo sao nghe lời.
Gà tàm cựa, gà thời chín cựa.
Chim đại-bằng, con gấu, rim to.

Và cả đến thằng người lùn hai đầu gối bốn khớp của cô nữa, cũng đến ngồi trong vườn thú cho thiên-hạ xem. Cho hay cô Bé-Tý có nhiều vật kỳ khôi thật, qui giá thật, cả đến cái xe lợp bằng vóc Thượng-hải xanh xanh da giời của cô mới mua ở Hội-chợ về cũng thấy ở trong vườn hội. Nhưng lý-thú nhất hơn giờ cũng là cuộc thi hát trống-quân, người xem không lúc nào vắn mặt đều lúc tan hội. Buổi tối hội lại mở một cuộc thưởng riêng nữa.

Mấy người được giải là :

Bên nam : MM. 1° Hai-Long, 2° Ba Mẫu, 3° Đán.

Bên nữ : 1° Cô Thanh, 2° Cô Loan, 3° Cô Ba-Lý, 4° Cô Vân.

Hội Bảo - anh. — Hội Bảo-anh có lời cảm tạ tất cả các ông các bà đã gửi đồ chơi cho hội để thêm được cái số giải trong cuộc đánh số mở tại hội Khai-trí ngày hôm qua. Cuộc đánh số ấy được mọi bề hoàn hảo là nhờ về sự tận tâm của quan cai-trị Lagrèze là thủ-quỹ của hội và nhờ được các bà tan-trợ Tây Nam đã quyên được những đồ chơi ấy cho hội Sau hết hội lại xin cảm ơn riêng các bà giáo và các học-trò trường Brieux ngoại những giải đồ chơi, lại gửi cho hội năm mươi nhăm đồng nữa là số tiền đã quyên được tại nhà trường.

TẠI RẠP CHỚP BÓNG PATHE

Cạnh đền Bà-Kiệu

Chương-trình từ thứ sáu 7 đến thứ năm 13 décembre 1923

GONZAGUE

Hài-kịch phân làm 3 đoạn

Rất vui ! ! !

Buồn cười vỡ bụng

Tòa án Trừng-trị. — Sáng hôm nay tòa án Trừng-trị xử những việc sau nầy :

Hành hung. Về việc đánh người cai xe tên là Khuê mà bản-quán đã đăng số báo thứ hai trước thì nay tòa tuyên án phạt Vũ-viết-Chới và Vũ-v-Thiệu mỗi tên một tháng tù. Còn M. Vũ đình-Luận là thư-ký công-ty xe cao-su bị thưa thì hắn mà sai hai tên ấy đánh thì được tha vì xét ra không đủ chứng cớ.

Lừa đảo và trái nghị-định. — Một hôm tên Sui-tchi-Tsoi là người Khách đánh một cái giấy thép mạo ký tên chủ hiệu buôn bán ở Hong-kong lối vay 20 0 đồng bạc của chủ hiệu khách buôn bán tên là Tsan-ty-Sach-tay ở Hanoi để mua hàng hóa nói rằng cứ giao số bạc cho tên ấy là đại biểu buôn bán ở Hongkong. Chủ hiệu buôn bán ở Hanoi tin là thật giao số bạc ấy và có bắt làm một cái giấy nhận tiền. Cách ít lâu, viết giấy hỏi hiệu buôn bán ở Hongkong thì mới rõ là tên ấy lừa đảo, phát đơn đi kiện, khi tên ấy phải bắt giam để xét về việc lừa đảo thì mới hiểu là trước khi tên ấy ngu ở Nam-kỳ can việc thuộc phiện lậu đã phải trục xuất cảnh ngoại, nay lại đổi tên rồi về ngụ ở Hanoi. Tòa xét xong phạt tên Sui Ichi-Tsoi 3 tháng tù về tội đã phải trục xuất ra ngoài cõi Đông-pháp lại còn trốn về. Còn việc lừa đảo thì xét không đủ chứng cớ nên tòa tha và cho chủ hiệu Hanoi được phép kiện tên ấy về việc vay nợ không trả.

Ăn cắp vé thuế chợ. — Ng-thị-Tuế bán hàng kẹo ăn cắp vé thuế cho bạn cho Ng-v-Mâu phát vé ở chợ Đồng-xuân. Có người mật thám gác ở chợ ấy bắt được Tòa phạt tên Mâu và tên Thị-Tuế mỗi tên 3 tháng 1 ngày tù và 25 quan.

Bán con và mua trẻ con. — Trần-ngọc-Lan và vợ là Ng-thị-Hai đều bán hàng rong có một đứa con, viết văn tự bán cho Ng-thị-Dâu tức Thị-Bốn làm con nuôi. Một hôm không biết vì tội gì Thị-Bốn đánh đứa bé ấy rồi đem nhốt vào một cái hầm bắt nhịn đói. Sau có người báo sở Cẩm đến khám bắt thì mới vỡ chuyện việc mua bán trẻ con. Tòa xét xong tuyên án phạt vợ chồng tên Lan và Thị-Bốn mỗi tên 1 năm tù, song Thị-Bốn thì được hưởng ân treo, vì mua đứa bé ấy cốt để làm con nuôi chứ không phải cốt để làm tôi tớ hay là để buôn người. Còn Lê-đình-Chi là trưởng-phố nhận thực cái văn-tự bán đứa bé ấy thì được tha.

Mổ tử thi khám nghiệm. — Quan Biện-lý Hanoi đã giao cho quan thầy thuốc mổ tử thi tên Tý là lái đò bị một tên lái đò khác lấy bơi chèo đánh vào đầu chết, việc ấy đăng báo trước rồi.

Lại một hà giả nữa là thị Nhờ 60 tuổi ở hàng Buồm, số 49 ngã chết cũng phải mổ tử thi khám nghiệm.

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thư độ sự Hội Bảo-anh bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnh viện Tunis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said (Ai-cập) Rue.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu bệnh giang mai

Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều 14 — đến 17 —

KHÁM BỆNH : 0$ 5 đồng một lần

XIN GIẤY LÀM-CHỨNG : 0$ 1 $ 50

Phòng khám bệnh tại PHỐ HÀNG GIẤY, 32, GIÁP nhà số 206

Dây nói số 206

Một sự mới lạ ở Hội-chợ. — Dãy nhà xí của trường Hội-chợ hai hôm nay ở ngoài cửa có thấy yết-thị mấy chữ sau nầy : « Cấm Annam vào đái », chẳng hay vì lẽ gì mà các ngài Hội-đồng tổ chức Hội-chợ lại mới thiết lập ra cái luật mới ấy ? Thiết tưởng các ngài nên công-bố trước cho thiên hạ biết mà phòng, bị đứng lễ người ta đang xem đờ-dang lại phải ra ngoài mà thảo bong bóng thì không tiện. Vậy tôi trông giúp được việc cho cả Hội-đồng Hội-chợ cùng những người đi xem mà bà con họ cho Hội-đồng về điều ấy.

Một người tức bong bóng lại cảo.

Ngạch thừa-phái. — M. Lê-tư-Thực, quán làng Lâm-cầu, huyện Duy-tiên (Hà-nam) đỗ thừa-phái năm 1922 thi nay được bổ thừa-phái hạng năm đổi hàm tùng cửu-phẩm văn-giai và bổ đi tòng-sự tại dinh quan Quản-đạo Hải-ninh thay M. Ng-Chi về hưu trí.

Vì đi xa mà bán

Một cái xe ô tô, 5 mã-lực, hiệu Citroën, kiểu 1923, dùng rất ít mà mới có 10 tháng, còn tốt lắm.

Hỏi tại : 75, B^d Gambetta.

3731

HÁT TRỐNG QUÂN Ở HỘI KHAI-TRÍ

Nữ hát :

Tên em là Ng-thị-Thanh,
Hát hội Khai-trí gặp anh ba Mẫu,
Thanh xin hỏi thực một câu,
Giải bốn chục bạc hỏi Mẫu ai cho.
Hôm nay chắc phát tài to,
Giải năm chục bạc hội cho đã đành,
Giải này tôi hát với anh,
Còn giải của hội để dành phần Long.

Nam giả lời :

Mấy lời mình hỏi thăm anh.
Giải này chúng thủy cho Thanh tô tường.
Giải này của chủ Minh-Dương,
Mở hàng thuốc-lá ở đường hàng Gai,
Hiệu này buôn bán phát tài,
Tuy rằng mới mở được vài tháng nay.
Bán buôn bán lẻ ở đây,
Thơm hơn thuốc phiện, thuốc nầy nên ăn.
Muốn ăn « *Bạch-mã trường-quân*,
Hay ăn *Lã-Tống* hay ăn Cigare.
Hay ăn thuốc hộp *Midina*,
Con gọ giấy đỏ, con ga giấy xa h.
Vừa ngon và lại vừa lành,
Thuốc này bảo hàng có danh hẳn-hoi.
Còn thứ *Stic anglais*,
Cả thuốc *Favorite* theo về vệ-sinh.
Métropole cũng lại văn-minh,
Hạ đơm, tiêu độc, nhẹ mình, kị sương.
Đã hay theo phép cải lương,
Lợi quyền nội-hóa còn nhường đi đâu.
Thuốc nầy có ích về sau,
Can gì phải dụng thuốc Tàu thuốc Nga
Người Ta lại chuộng thuốc Ta,
Thứ là Nam quốc thổ là Nam nhân,
Chữ vào thấy hát trống quân.
Chữ cho cái giải xa gần nức danh,
Nên đem đăng báo kính trình,
Để trình Nam Bắc văn danh hiệu này,

Nam : Ba-Mẫu
Nữ : Ng-thị-Thanh

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. Op.08

Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0. 10

Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp bán kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0. 20

3607

Vì nhảy xe. — Trưa hôm thứ bảy hồi 12 giờ 50, có một ông già tên là Đỗ-văn-Sất 62 tuổi, nhà ở Gia-lâm, đang ở trên xe hỏa khi xe chạy đến lối Sinh-từ thì nhảy xuống, ngã lộn nhào bị thương ở đầu và lưng. Lão kêu đau trong mình, người ta phải khiêng ngay vào nhà thương.

Thảm trạng. — Sáng hôm qua hồi 7 giờ người ta thấy một cái tử-thi con gái chừng 16 tuổi, không rõ căn-cước ở đâu, nằm trong một cái hố ở bên đường Lucien de Reinach. Thật đã nát cả mà mình mẩy đầy những nốt mủ, xem chừng chết đã lâu rồi. Có lẽ chết vì bệnh lên đậu.

Cái nạn hàng ngày. — Tối hôm qua hồi 17 giờ rưỡi một cái ô-tô số T. 907 của M. Gay ở phố Lò-đúc và một cái xe mô tô số T.1.085 do M. Bài-viết-Chi nhà ở đốc hàng Gà cầm máy đi ngang qua cửa Hội-chợ thì va phải nhau, may người không việc chi.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
MỌC VÀNG
Máy mỏ neo,
15 chân kính
Mặt và kim
có chất dạ-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 14 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert, — HANOI
2099

祥和裕
YU-WO-TSEONG
VENTE EN GROS
48, Rue des Cantonnais, 48
Hanoi (Tonkin)
TÉLÉPHONE N° 268

Bán-hiệu có bán hoàn các thứ vóc nhiễu, hàng xe nhiễu tâm, hàng thật tốt, giá thật rẻ
Có bán nỉ hàng to (Bỉ-hộ như thơ, nguyên, tinh, lạc, hồng, gạch, vân vân...) và hàng Bombyx nhỏ tinh thơ, vân vân.
Nay mới có áy nào mới, hồng thêm, mong đến nơi xét mắn rộng tình. Những hàng này bán hoàn toàn thật tâm, chớ không bán lỉ mà không có mẫu gửi đi cho tinh, vì hàng còn nguyên không thể gửi được.
Qui-khách ở gần nên đến bản hiệu mà xem, còn ở xa thì gửi thư về, bản hiệu xin gửi contre remboursement.
Cẩn bạch
2010 YU-WO-TSEONG

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đòi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Lạc con. — Tôi có một đứa con gái lên 10 tuổi đi xem Hội-chợ Hanoi lạc chiều hôm mồng 9 tây, mặt tròn, người mạnh mảnh, chít khăn vuông vải thâm tây, mặc áo nâu non mới, mặc quần nái.

Có ông bà nào bắt được xin cho tôi biết hay là mang lại nhà thì tôi cám ơn lắm lắm và xin hậu tạ.

Nguyễn-văn-Ngoan
Buôn bán, ở Yên-phụ
quá bóp cũ độ 20 thước tây.
3730

Mất chó. — Ai tìm thấy con chó săn cái hãy còn non, lông trắng và đen của M. Renaud ở phố Hàm-long mới lạc thì đem đến sở Máy-đèn giả ông ấy, sẽ được thưởng. 3.729

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Vấn việc có giáo hách. — Tòa vẫn còn đang xét việc có giáo Khách Hà-ka-Ling chết một cách khả nghi ngày 13 octobre trước. Đứa đầy-tớ là mà đọ nọ quan tòa xét không đủ chứng cớ định tha thì nay vẫn còn phải giam tại đề-lao. Cả một cô giáo Khách khác có quen biết cô Hạ-ka-Ling cũng vừa bị bắt giam tại đề-lao, dù thấy kiện xin cho có tạm tha cũng không được.

Kết cục việc này vẫn chưa tìm ra manh mối và dứa thủ phạm.

Việc người Khách bán gạo bị ám-sát ngày nọ. — Chú Khách Lu-Chuck bán gạo ở phố Tourane bị ám-sát ngày nọ cũng chưa bắt được chính đứa thủ-phạm. Những tên đã bắt giam tại đề-lao từ ngày xảy ra việc ấy đến giờ chẳng qua là những đứa đồng đảng mà thôi. Còn một tên đồng đảng nữa là Ng-v-Hiên tức Quất, 20 tuổi, đi ở, trốn từ ngày 21 novembre trước thì nay viên thám-tử Lê-v-Chúc đã bắt được ở làng Mẫu-đoan, tỉnh Hải-dương.

Không cánh mà bay. — Người lái thuyền tên là Ng-v-Diệt ở làng Trực-cát huyện Hải-an có đơn trình mất trộm một chiếc thuyền số 210 D B vào đêm 7 rạng ngày 8 décembre.

Thuyền còn mất trộm được thì nhà tỉ chắc gì mà chẳng có ngày những quân gian phi khênh nốt. Ta nghe như ở dưới sông cũng có cảnh-sát tuần phòng nghiêm ngặt như ở trên kia mà !

Nạn xe ngựa. — Tầm giờ rưỡi tối ngày thứ bảy một bà đầm ngồi xe độc mã qua phố Lille đề phải một người đàn bà gánh nước. Người này không việc gì cả. Còn bà đầm bị ngã lăn ra ngoài xe, nhưng cũng không can gì, sau lên xe tay về nhà.

BẮC NINH

Đã đến tháng cũ mật hay sao ? Hồi 12 giờ đêm thứ tư vừa rồi một nhà ở gần chợ Yên bị mất trộm cả quần áo khăn giầy. Đêm hôm qua một nhà ở phố Ninh-xá lại bị trộm vào bẻ khóa lấy mất độ hơn 60 đồng bạc và mất hành thuốc lào.

NAM-ĐỊNH

Hội-đồng hội Học-giới bảo-trợ. — Tối hôm thứ năm mới rồi, tất cả các hội-viên trừ chừng 60 viên họp đại hội-đồng tại hội-quán hội Trí-trí, có quan Đốc Michel chủ tọa. Hội-viên toàn là các giáo-viên, các viên tòng sự các sở, các thân hào trong thành-phố cả. Buổi ấy có cả hai cô giáo Ng-bích-Hợp và Lê-thị-Nghiêm đến dự hội-đồng.

Sau khi lắc một hồi chuông, các hội-viên đều ngồi yên, quan Đốc Michel đứng dậy nói cảm ơn các hội-viên lại họp đông đủ và nói về mục-đích hội và xin bầu một tòa hội-đồng quản-trị vĩnh-viễn. Sau khi kiểm phiếu thì kết quả như sau này :

Chánh hội trưởng : M. Phạm-huy-Du, giáo học.

Phó hội trưởng : MM. Đào-đức-Tâm, giáo học ; Ng-gia-Hội, Hà-tư-Vị, thư ký tòa Sứ.

Chánh thư ký : Ng-văn-Roán, giáo học.

Phó thư ký : Phạm-văn-Nam, giáo học.

Kiểm sát : Đào-văn-Minh, Ng-văn-Ninh, giáo học ; Trần-đức-Trinh, thư ký.

Tá lý : Hoàng-văn-Du, Ng-v-Tuân, giáo học ; Lê-thị-Nghiêm, nữ giáo học.

Chánh thủ quỹ : Nguyễn-văn-Bằng giáo học.

Phó thủ quỹ : Lê-quý-Trạch, nghị-viên.

Sau khi đã bầu xong, hội-đồng quản-trị, quan Đốc-học đọc số dư-toán chi tiêu, như mua máy chớp ảnh, thuê giấy ảnh, mua đồ tập thể-dục, dự món tiền 250 đồng cấp cho học-trò nghèo, mua sách vở thưởng cho học-trò, mua sách, mở một cái thư-viện con, vân vân... Hội-đồng bàn định một hồi lâu, xong rồi đều giơ tay biểu đồng tình cả.

Quan Đốc lại nói rằng : Cứ theo điều lệ thì chỉ những hội-viên nào vào hội trong vòng sau một tháng kỳ nghị-định là từ 7 septembre đến 7 octobre thì được vào chân sáng lập, mà không phải nộp tiền góp đồng niên. Song hội là hội công ích, nên ngài cố ý gia một cái hạn cho đến hết năm tây này là 31 décembre 1923, ai có xin vào hội cũng được đặc quyền hưởng cái lợi ấy. Hội-đồng đều giơ tay biểu đồng tình cả. Sau hết quan Đốc có xin với hội-đồng mở một cuộc thi dịch vở kịch của Racine « Les plaideurs » ra quốc-ngữ. Vở nào hay, sẽ được thưởng một quý vật đáng giá vài ba chục và vở sách giấy in không mất tiền, mà sẽ diễn tại Nam định. Hội-đồng đều ưng thuận cả. Đàm đạo xong rồi giải tán vừa đúng 11 giờ.

Thi dịch tuồng

Hội Học-giới bảo-trợ có mở một cuộc thi dịch vở kịch « Les plaideurs » của Racine, hạn đến tết ta là hết hạn. Ai được nhất sẽ lấy đem in và thưởng một quý vật đáng giá vài ba chục bạc, vở đó sẽ đem diễn tại Nam định. Ai thi cũng được. Kịch xin gửi cho quan Đốc Michel thâu nhận, hay trong một ông trong tòa trị-sự, quan Đốc sẽ nhờ quan phó sứ Crayssac biệt-hiệu Mật-giăng tiên-sinh làm chánh chủ khảo cuộc thi đó.

Từ-Sơn lại cảo

PHÙ-LÝ

Một đứa bé không có hậu môn.

Mới rồi có một người dân-bà bế một đứa bé vào nhà thương Phù-lý xin chữa, đứa bé lấy để ra không có hậu môn. Bẻ ra đã được ba ngày rồi mà chỉ đi tiểu tiện, còn đường đại tiện thì vẫn bí tắc. Xem thần sắc đứa bé cũng bạc nhược lắm, chẳng biết nhờ phương pháp Thái-tây có thông khoan ra được chăng.

KẸP

Lòng can đảm của một ông Chef gare. — Chuyến xe-lửa ở Na-chăm về chiều hôm mồng 6 vừa rồi, khi tới gare Kép, máy đương chạy vận vụt, bỗng có một người dân đóng ngoài 50 tuổi vác một cái đòn gánh chạy ngay ra giữa đường xe đứng, hình như cản tàu lại, ai thấy thế cũng tối tăm cả mặt mũi lại, kêu làm lên, xe thì chỉ cách chỗ ấy độ 5 hay 6 thước thôi còi rúc liên thanh, song không biết làm sao, mà hình như ông lão không biết gì cả. Cứ nghiễm nhiên đứng vững. Đương lúc nguy cấp ấy, thì có một người ném mình như tên đâm thẳng vào kéo được lão ra thì xe vừa chợt đến đầu gối, người đến cứu ấy bị cán suợt phải đứa ton máy nhưng chỉ bị thương xoàng mà thôi còn lão nọ thì vô sự. Người cứu người ấy là ai ? chính là M. Quyền *chef gare* Kép, đứng cách đấy độ 8 thước biết chừng ông già kia không khỏi chết nào, nên liều mình vượt trước máy đến cứu, khi kéo được người ta ra khỏi rồi, thì chân mình vì chạy quá khuỷu ngay xuống đây, thì nữa thì ngay.

Đáng khen thay cái can đảm và sự nhanh nhẹn của M. Quyền.

Mong rằng quan trên nghĩ đến cái công cứu người ấy, để cho mọi người khác trông gương mà bắt chước.

Phạm-Chính lại cảo

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Hát cải lương. — Ở lối phố kia, có một gian nhà, thỉnh thoảng có nghe tiếng hát, tiếng đàn, cánh cửa nửa mở nửa khép, phía ngoài có người đứng lắng tai ; nghe nói đó là một hội hát cải lương, hiện nay còn đương giáo tập.

Cái nghề hát hội, hiện nay ngoài Bắc trong Nam đã nhiều rạp cải lương mà những phường cải lương ấy cũng có đến khai diễn ở đây mấy lần rồi. Hội nào khởi xướng ra việc cải lương ở đây cũng đáng khen lắm vậy. Nhưng nếu muốn cải lương nghề hát xứ mình cho được hoàn toàn, thì mình nên biệt lập ra một thể cách riêng, cho hợp với nhân tình phong tục, cho hợp với điều ca xướng của xứ mình mới được, một mai có thành nghề thành nghiệp, đem ra diễn ở các xứ khác, thì người ta mới chuộng lạ mà ưa xem. Mình nên cứu lấy một tay thiện nghệ soạn vở tuồng, và sửa đổi bản tuồng cho hợp thời, điệu bộ và âm nhạc cũng nên tây nghi mà sửa đổi lại ; mà cốt nhất là phải cho hợp điệu của xứ mình, chớ nếu người Quảng, hay là người Huế, mà cố tập cho được giọng hát xẩm, giọng hát chầu văn ở Bắc và giọng ca, giọng nói thơ ở Nam-kỳ, thì tập làm sao cho được, cho nên trong vở tuồng cải lương của mình, chớ nên đặt lớp nào có hát xẩm, có chầu văn, mà cũng chớ có ca Sai gòn và chớ nói thơ « Bạch-viên Tôn-các ».

Vì rằng những giọng người xứ khác, dù mình tập thành đi nữa, cũng chỉ khiến cho người ta ghét, kỳ giả còn nhớ một hôm xem hát ở Huế, cái hồi Điêu-thuyền ra đài rượu Lữ-bố, mà lại hát điệu « hâm » của ả-đầu, khiến cho mấy người Bắc nhịn cười không được ; lại hôm nhà người bạn mở tiệc ăn mừng, có một chị ca kia sinh nghề « Bạch cô viên, Tôn cô các » một hồi làm cho một người Nam buồn tình phải đứng dậy.

Ở xứ mình, mà hát pha giọng, dã bị chê cười đến thế, huống chi một mai bọn hát xứ mình đi ra Hà nội, dở giọng hát xẩm, đến Saigon mà dở giọng nói thơ, thì ai còn ưa gì mình. Vả chẳng, bọn hát các xe đến đây mà được người mình khen ngợi, là bởi họ hát giọng xứ họ, mình nghe lạ tai, thì mình cho là hay.

Nói tóm lại, thì nay mình có muốn lập thành một bọn hát cải lương cho đích đáng thì phải biệt lập ra một cách điệu khác mới được, chớ không nên cái gì cũng cứ bắt chước người ta.

P. Đ. lai cảo.

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ ba
11 décembre này
Phụng diễn lần
thứ hai, tích :

ĐỨC ÔNG LỚN TUẤN CHANH

Bản hội vội diễn tích này, vì lần trước mới tám giờ tối đã hết cả chỗ ngồi, nhiều quý khách đi xem phải giở về không. Lần này mời các ngài lại xem sớm cho khỏi nhỡ nhàng.

Tích hát hay !
Các con giống đẹp (hệt như thực).
Có lối Ông bu đầu chín đuôi.
Có nhiều câu hát mới đặt.

Bán vé từ tối thứ hai 10 décembre

Tối thứ hai 10 décembre 1923

Diễn bài tích :

Tích thứ nhất :
THỔ CÔNG CỨU NẠN
(Hát chèo)

Tích thứ hai :
GIANG TẢ CẦU HÔN
(Trẻ con diễn)

Tối thứ ba 11 décembre 1923

ĐỨC ÔNG LỚN TUẤN CHANH

Phụng diễn lần thứ hai, tích hát hay. Các con giống đẹp, Lốt ông ba đầu chín đuôi, nhiều câu hát mới đặt.

Rượu bổ-đào:
● TONIQUE TONKINOIS ●
Có tờ chứng-chỉ ban khen
của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc về những bình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được !

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mồng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tức Nhật-các phụng lời chỉ-dụ rằng :

Chiếu rằng đại thọ phòng cần MONTÈS qui ông, có chế nên một thứ rượu bổ để tăng ngự dụng qua rồi hay, đáng nên gia thưởng, trước lạc phẩm thì ghi cho qui được phòng chế-hay để ủ thanh-giá.

● *Khâm thử.*

欽此
內閣奉
錄

Trong kỳ Hội-chợ

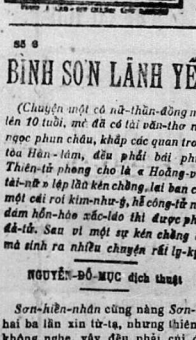
Tiện dịp các quí-khách ở tỉnh xa qua chơi Hanoi để dự cuộc Hội-chợ năm nay, bản-hiệu xin có lời kính mời các ngài quá bộ đến bản-hiệu mua các thứ thuốc cần dùng trong nhà để dành sẵn.

Lại tiện dịp ấy bản-hiệu xin tạm bán một giá đặc biệt về thứ rượu *Tonique Tonkinois* mỗi chai chỉ có 2$10. Song giá này chỉ bán có trong kỳ Hội-chợ mà thôi.

Nay kính

Hiệu Bào-chế Ed. MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Các ông chủ-nhà, các ông thầu-khoán và các ông buôn bán !

Các ông nên xem cả các hạng sơn, chỉ có thứ này là tốt hơn cả, bền hơn cả ; vì thứ sơn STANDARD này là thật sơn tây của những tay *chuyên-môn người Đại-pháp* chế ra.

Nên hỏi giá ở « *Société Française des Couleurs et Peintures Métalliques STANDARD* », **Jullen & Fortin**, số 8, đường Gia-Long, Hanoi. 2053

53 9

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần-đồng mới lên 10 tuổi, mẹ đã có tài văn-thơ nhà ngọc phun châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoàng-văn tài-nữ » lập làm kén chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào dám hôn-hào xắc-láo thì được phép đả-tử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lý-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Sơn-hiền-nhân cũng nàng *Sơn-đại* hai ba lần xin từ-tạ, nhưng thiên-tử không nghe, vậy đêm phải cùi đầu bước vào ghế ngồi. Bấy giờ phường nhạc cử nhạc, lại có bọn ca-công ra múa hát, nhiệt-náo lị thường. Thiên-tử ngồi trên ngự tọa, vẫn đưa mắt nhìn nàng *Sơn-đại*.

Thiên-tử nghĩ thầm : nàng là một người con gái hãy còn nhỏ tuổi, nay trông thấy cuộc ca-vũ của hoàng-gia, tất thế nào cũng mải xem-ngắm. Không ngờ nàng cứ một niềm cung-kính, nghiêm-nhiên mà ngồi, khi nào nội-giám dâng món ăn, bấy giờ sẽ cầm đũa gắp, còn cuộc ca-vũ, không hề có để mắt nhìn.

Thiên-tử ngầm-nghĩa hồi lâu, trong lòng rất lấy làm kỳ-dị, nghĩ thầm : sao một đứa con gái nhỏ tuổi mà lại nghiêm-trang được như thế, thật là đáng yêu. Thiên-tử còn đang ngầm-nghĩ thì cuộc ca-vũ đã hết bài tam nghỉ, bỗng có mấy vị nội-các đại-thần đứng dậy qui tâu.

Mấy vị đại-thần tâu rằng :

— Muôn tâu bệ-hạ ! Ngày nay trời sinh một bậc tài-nữ để jô-điểm thêm cái cảnh văn-hoa của nước-nhà, thánh-thượng lại rộng ân mà ban yến cho, thật là một cuộc « Thiên cổ kỳ-phùng » vậy. Thần-đẳng xiết bao mừng-rỡ, xin kính dâng chén thọ vạn niên. Quan Lễ-bộ thượng-thư thưa : *Sơn-hiền-nhân* cũng nên bảo con gái là *Sơn-đại* soạn hai bài tán-thi-từ để ca-tụng thánh đức, mà ta cái ơn được vào bệ-kiến hôm nay. Thần-đẳng giải bày lòng kiến, dám chỉ xin lượng thánh xét-soi.

Thiên-tử nghe lời tâu, bằng lòng mà phán rằng

— Trẫm chính có ý ấy, không ngờ các quan lại cũng một lòng như trẫm.

Nói xong, ngảnh lại bảo nàng *Sơn-đại* rằng :

— Các quan nội-các đại-thần đều muốn cho nhà-ngươi soạn mấy bài tán-thi-từ để biến trẫm, thế thì bảy giờ nhà-ngươi có thể soạn ngay được hay không ?

Nàng *Sơn-đại* vội-vàng qui xuống tâu rằng :

— Thánh-thượng cùng các quan đại-thần đều muốn như vậy, khi nào thần-thiếp lại dám trái mệnh. Nhưng chỉ sợ những lời qué-kệch, không đáng để ca-tụng thánh-đức, xin thánh-thượng lượng thứ cho.

Thiên-tử thấy nàng *Sơn-đại* không từ-chối, lại càng vui-vẻ bội phần, truyền cho nội-giám bày một cái văn-án tại trước mặt, đem các đồ văn-phòng tứ-bảo của ngự dụng để ở trên án.

Thiên-tử lại bảo nàng *Sơn-đại* rằng :

— Nhà-ngươi nên cầu-tứ viết ngay, để cho trẫm được trông thấy.

Nàng *Sơn-đại* dập đầu lạy tạ, rồi đứng dậy ung-dung đi đến bên văn-án. Bấy giờ nội-giám đã mài mực và giải long-tiên ở trên án. Nàng *Sơn-đại* dầu mới lên 10 tuổi, nhưng thông-minh vốn sẵn từ trời, không cần phải nghĩ ngợi chi lâm, liền cầm ngự-bút viết ngay xuống tờ long-tiên, tự-hồ một bài văn đã soạn sẵn từ bao giờ vậy.

Thiên-tử trông thấy, mặt rồng hớn-hở, chỉ trong độ nửa khắc, nàng *Sơn-đại* đã viết xong, hai tay cầm dâng ngự-lãm, rồi cúi đầu chúc câu vạn-tuế. Thiên-tử cầm lấy, để ở trên long-án, gọi các quan nội-các đại-thần đến cùng xem.

Thiên-tử bảo các quan đại-thần rằng :

— Các quan đọc cho trẫm nghe.

Quan thủ-tướng là *Cao học-sĩ* đứng dậy đọc. Thiên-tử nghe xong, vui-vẻ mà phán rằng :

— Văn-thể không kém chi điển-mô, mà cấu-tứ lại mẫn-tiệp, thật là một bậc tài-nữ vậy.

Mấy vị nội-các đại-thần đều khen-ngợi mà rằng :

— Trong bọn nữ-lưu, gián-hoặc có nhiều người biết chữ, nhưng cũng được như nàng *Sơn-đại* hãy còn nhỏ tuổi mà sức học đã uẩn-súc, thông-hiểu cổ kim, thật là hiếm có. Nay cho vào bệ-tài-nữ, thiết-tưởng cũng xứng đáng lắm thay !

Sơn-hiền-nhân đứng bên cạnh xem, thấy con gái mình đoan-trang, văn-thơ có giọng nhã-tụng thì mừng rỡ không biết đường nào ! Lại thấy thiên-tử ngợi-khen, các quan đại thần đều tán-tụng, mới qui xuống mà tâu rằng :

— Mấy lời quê-dại của kẻ nữ-nhi, có điều gì sơ-suất, xin thánh-thượng đại-xá cho.

Thiên-tử phán rằng :

— Con gái tiên-sinh, tài-đức khác thường, tiên-sinh nên cần-thận mà chọn người giai-tế, chớ để thất-thân vào tay những đứa tiểu-thần, làm lỗn hại sự văn-hóa của trẫm.

Thiên-tử nói xong, truyền chi ban cho một trăm lạng hoàng-kim, một trăm lạng bạch-kim và mười hột minh-châu. Lại điện-dụ *Sơn-hiền-nhân* cùng *Sơn-đại* rằng :

— Ngày xưa *Đường-uyên-nhi* nằm mộng thấy thần-nhân cho một cái cân để cân văn-tài trong thiên-hạ, ngày nay trẫm cũng ban cho nhà-ngươi một cái Ngọc-xích để nhà-ngươi vì trẫm mà đo văn-tài trong thiên-hạ vậy.

Trẫm lại cho một cái roi Kim-như-ý để khi trưởng-thành kén chồng, hoặc có đứa tiểu-nhân nào dám cán-dỡ cường-cầu thì cho phép được cầm cái roi ấy mà đánh vào đầu, đánh chết cũng vô tội.

Thiên-tử lại truyền nội-giám mài mực, rồi ngự viết 4 chữ đại-tự : « *Hoàng-văn tài-nữ* » ban cho *Sơn-đại*. *Sơn-hiền-nhân* và *Sơn-đại* đều phủ-phục ở dưới đất, hai bà lần tạ ân mà tâu rằng :

— Đội ơn thánh-đế đội-đào, khiến cho cha con kẻ hạ-thần, dẫu rằng thịt nát xương mòn cũng chưa đủ đền báo muôn một vậy.

Sơn hiền-nhân và *Sơn-đại* tâu chưa dứt lời thì bỗng thấy một viên nội-giám chạy đến, vội qui xuống đất mà tâu rằng :

— Hoàng-thái-hậu nghe nói tài-nữ lấy làm chuyện lạ, vậy sai kẻ hạ-thần cầu tâu thánh-thượng, xin cho tài-nữ vào cung, để triều-kiến Hoàng-thái-hậu.

Thiên-tử nghe cười mà phán rằng :

— Trẫm đang muốn báo vào triều-kiến Hoàng-thái-hậu, không ngờ Hoàng-thái-hậu lại cho người ra triệu.

Nói xong, giáng chỉ cho *Sơn-đại* được vào cung triều-kiến Hoàng-thái-hậu. Nàng *Sơn-đại* vâng mệnh toan đi, Thiên-tử lại ngăn lại mà bảo *Sơn-hiền-nhân* rằng :

— Thâm-cung là nơi nghiêm-tỉnh, con gái tiên-sinh xưa nay chưa vào bao giờ, lối có ý sợ-hãi. Vậy để trẫm đưa vào triều-kiến Hoàng-thái-hậu. Các quan đại-thần hãy lui về. Còn *Sơn tiên-sinh* cũng lui ra ngọ-môn hầu-chỉ.

(Còn nữa)

KIM-CƯƠNG XIÊM

Bản-hiệu mới về một ít KIM-CƯƠNG XIÊM để làm mặt-nhẫn và hoa-tai, thật-sáng và nhanh lắm chẳng kém gì kim-cương tây. Quí-khách nên đến chọn mau kẻo hết mất cơ-hội, vì thứ này cũng hiếm, không thường có, đem đi làm quà mấy dám cưới thì rất quí, thật là sang-trọng.

Kỳ tàu này mới sang

Laine complets et pardessus, imperméable chaud, các thứ hàng to lụa Tây-Nam rất mới. Giá bán phải chăng.

Xin hỏi : **Hiệu NAM-THỊNH**

Soieries — 6 Rue des Cantonnais — Hanoi

Nhà Bán-đồ « TẦM-TẦM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

BÁN ĐỒN-ĐIỀN

Một cái đồn-điền rộng 650 mẫu tây muốn bán.

Hỏi tại số 54, Phố Strasbourg, Haiphong. 3725

Hàng tốt giá rẻ

Hàng-đào hiệu LƯƠNG-THÔNG-HING.

Hai mươi năm lẻ, tiếng lừng gần xa.

Đồ vàng, đồ bạc, đồ ngà,
Kim cương bảo thạch cùng là chân-châu,
Của sang vật lạ thiếu đâu,
Kiểu làm lại sẵn thợ Tàu thợ Nam.
Hồng kông thêm thợ Tàu sang,
Thợ làm cẩn thận giá hàng phải chăng,

LƯƠNG-THÔNG-HING
Bijoutier,
41, Rue de la Soie, 41
HANOI

TRONG KỲ HỘI-CHỢ

Tiện dịp các quí-khách ở tỉnh xa qua chơi Hanoi để dự cuộc Hội-chợ năm nay, bản-hiệu xin có lời kính mời các ngài quá bộ đến bản-hiệu mua các thứ thuốc cần dùng trong nhà để dành sẵn.

Lại tiện dịp ấy bản-hiệu xin tạm bán một giá đặc-biệt về thứ rượu **TONIQUE TONKINOIS** *mỗi chai chỉ có 2$10 — Song giá này chỉ bán có trong kỳ Hội-chợ mà thôi.*

Nay kính

Hiệu Bào-chế Ed. MONTÈS

54, Phố Trảng-tiền, Hanoi

RƯỢU PIPPERMINT

ĐÒI CHO ĐƯỢC HIỆU

GET!

Rượu nầy uống mát khan tiếng và tiêu. Làm bằng đường tinh anh.

BA CHÚA NHỮNG CRÈMES BẠC-HÀ.

Pha lộn với nước, rượu Bạc-hà Pippermint uống lấy làm mát mẻ lắm. Hãng cất ra từ năm 1796 ông GET FRÈRES ở thành REVEL (Tỉnh Haute-Garonne)

TRONG LÚC SẢN DỤC

Đàn bà vì khi sản-dục đau-đớn một nhọc mà yếu người đi. Huyết ra mất nhiều, thành ra ít đi và suy đi. Nhưng mà đứa con mới đẻ còn phải nhờ mẹ dưỡng-dục lâu, thì bấy giờ mẹ càng phải bồi-bổ cho tốt huyết, cho nhiều huyết. Muốn bổ huyết cho mạnh người, để có sữa tốt mà nuôi con, thì nên uống thuốc **PILULES-PINK**. Thuốc ấy sinh huyết mau lắm, rồi lại làm cho sữa cũng tốt và nhiều. Đứa trẻ đã nhờ công mẹ sinh-thành, lại được bú sữa tốt mà sinh sức lực, đó là cái hạnh-phúc cả đời của nó bắt đầu từ đó.

Thuốc **PILULES-PINK** này hàng thuốc nào cũng có bán.

THUỐC DRAGÉES RABU TAU
(hiệu đầu mai)

Đã năm mươi năm nay, nhiều người rồng đã biết nước có một thứ thuốc bổ tên các họ, nên họ bắt chước làm nhưng không nổi cho để rồi bỏ ngờ vào bao dùng nước. Như thế rồi nước ấy không bổ ích gì và có nhiều người tưởng lầm cho thuốc vô sát mà ngấm vào trong thân thể được tốt đẹp chẳng tạo ra cũng giống như sự yêu chết của họ đã mất đi vậy. Cách một ông độc-dược-y là quan Bác-sỹ Rabutaux ở Ba-lê, ngài đã tìm ra cái lẽ lợi của sắc mà cho lên vỏ thuốc để ngấm vào thân thể rồi thuốc *Dragées Rabu tau* (hiệu đầu mai) thực là công hiệu lạ lùng.

Cái dòng vài lọ, đỏ da thắm thịt, sức lực mạnh mẽ, khỏe mạnh lạ lùng, trong mình khoan-khoái tới.

Ăn uống đã tiêu và lại khỏe mạnh như thường.

Ở các hàng bào chế ta đều có bán cả. 2455

HÀNG MỚI VỀ

Enveloppes và chambres à air xe tay

Vải xanh lợp mui thật tốt khổ rộng 1m20 giá 2$20 một thước

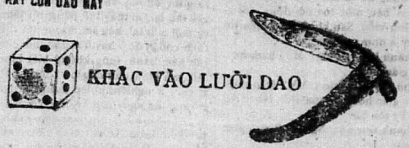
Chục xe, vòng bánh, nan hoa, vân vân.

Các hiệu xe nên mua ngay được giá hạ

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS
SOCIÉTE ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS
POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS
7, Boulevard Bobillot, Hanoi

HAY CON DAO HAI

KHẮC VÀO LƯỠI DAO

thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền.

PACHOD Frères & Cie LYON 2060

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

là một vị thuốc không có pha chất nhiều món. Mỗi hoàn 0,50 c/m (uống từ 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẠT-LÉO VÀ GẦN-CỐT

THUỐC PHÁP — Trữ tại: 6, Rue de Poissy-le-Mur, PARIS — Ở PHÁP-QUỐC LẠI

Cũng có bán tại: Hanoi E. CHASSAGNE Phnom-Penh, L. BOUREL SAIGON, v.v. và các hiệu bào chế khác.

LÒ RƯỢU HOMMEL

Vô-danh công-ty, vốn có 1.000.000 quan tiền tây
Tổng-cục số 110, Phố hàng Trống Hanoi

Rượu bia thượng hạng theo cách vệ-sinh

Cả tháng ngâm nước đá sẵn
Đóng chai lớn
Đóng chai nhỏ

ĐẠI-BIỂU :
Ở tỉnh Haiphong là ông Denis Frères
Ở tỉnh Yunnan là ông Hock-Guine-Seng

RƯỢU BIA HOMMEL

Hạng rất ngon và giá hạ hơn cả.

Ai muốn đặt hàng thì cứ gửi thư đến Lò rượu Hommel, Vô-danh công-ty ở Hanoi, phố hàng Trống, số 110. 2055

防海內洞

正號金泰獅子名茶

Bản-hiệu đã lâu năm chuyên môn bán các thứ chè tầu Ô-long, Liên-tâm, Thủy-tiên, tại Haiphong hiệu là **KIM-THÁI** số nhà 140, ở phố Khách, và có gửi bán ở các hiệu trong Nam-kỳ, Trung-kỳ, Bắc-kỳ, đã được nhiều quý-khách ngợi khen chè của bản-hiệu thật là hảo hạng, uống rất thơm, vì bản hiệu được nhiều quý-khách có lòng tin đến mua nhiều cho.

Vậy bản-hiệu mở thêm một hiệu tại Hanoi, phố hàng Ngang, số nhà 3, để tiện cho Quý-khách lại mua, và nhân buổi đấu xảo ở Hanoi, bản-hiệu có tặng thêm trong một tháng kể từ ngày 19 tháng 10 ta, các quý-khách đến mua hoặc ở xa viết thư đến hiệu mua từ 1 gói 2 lạng trở lên thì bản-hiệu xin tặng riêng một gói chè rất quí ở bản-hiệu để đa tạ các ngài đã có lòng nhiệt-thành với bản-hiệu, sau này xin quý-khách có mua chè, nên nhận kỹ các hiệu chè của bản-hiệu như sau này :

KIM-THÁI hiệu sư-tử ; CÔNG-THÁI hiệu ký-lân và LÂM-MẬU, tam-hỷ, ngũ-phúc, tam-nguyên.

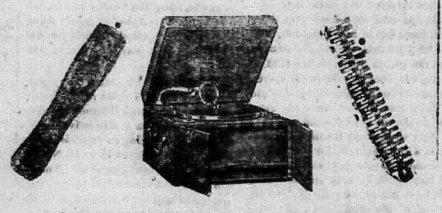
Xin nhắn cho kỹ, kẻo mua lầm chè hiệu khác thì sẽ sai như lời bản-hiệu đã nói ở trên, các thứ chè của bản-hiệu thứ nào cũng có thưởng cả.

KIM-THÁI

Haiphong, phố Khách, số 140 — Hanoi, phố hàng Ngang, số 3

本行年來
經昇貨精
售術真誠
客屬個在
光三室海
顧號連防
請以近華
認利駐人
有便名街
獅請令臺
子君再盲
嗽抹漱四
茶買夫十
爲各店號
總埠在開
香河滬
南內洞

CHANSON & Cie

58, RUE PAUL BERT, HANOI

Bản-hiệu có bán các thứ máy hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có cho thuê cả máy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản-hiệu có bán cả các thứ điếu rất đẹp, rất tốt và hợp cách vệ-sinh.

Bản hiệu mới có thứ mô « ÉMAILLINE » để lau đĩa hát rất tốt mỗi ống là 0$40. *Nay kính các*

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

RUE PAUL BERT HANOI

Ngày thứ bảy mồng một tháng chạp tây và những ngày sau

CÓ BÁN

Nhiều đồ chơi và quà tết rất có ích

Minh tạ lương y

Tôi phải bệnh chỉ ngót 18 năm, mỗi khi đại-tiện đau đớn khó nhọc, con được Monsieur A. Cai chỉ nhà máy giêm, Hanoi giới-thiệu tôi đến chữa tại nhà M. Tchuong-Quay-Lam, 36, phố hàng Đường, Hanoi, là người đã chữa khỏi ông ta vừa xong, sau tôi đến chữa trong 3 tuần lễ là khỏi hẳn, những ngày đang chữa có thể làm lụng, đi lại, được như thường không đau không nhọc. Chiếu-đại thần khả-đáng.

Vậy tôi xin có mấy lời cảm tạ lương-y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh kỳ.

LƯƠNG-VĂN-SUNG
Chế-hiệu Đông-xương-Long
Đại-lý-khí lương Hanoi
N° 65, Phố hàng Bè, N° 65.

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

Xin mời quý-khách đến thăm gian hàng của bản-hiệu ở Hội-Chợ Hà-nội.

GIAN SỐ 13 — GIẢY A

Quý-khách đến xem đồ sẽ thấy bầy các thứ thuốc chế một cách cẩn-thận nên tốt hơn hết các thứ thuốc khác về loại ấy.

Quý-khách sẽ thấy các bộ đồ bào-chế dùng để đem đi hộ thân ở các nơi xa xôi hẻo lánh, các chỉ-dụng dùng trong việc mổ-trích, các thứ chai lọ dùng trong các viện thí-nghiệm.

Có cả sách ca-ta-lô, để kính tặng quý-khách, xin quý-khách hỏi lấy để xem cho tiện.

Trong vòng kỳ Hội-chợ này, quí-khách nào, khi đến mua hàng mà có đem theo một cái bông mua hàng do gian số 13, giảy A của bản-hiệu biếu, thì xin tính rẻ giá hàng xuống 5 phần trăm (5 %).

Hiệu Bào chế CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
酪補

J. BLANC *(dệ nhất hạng bào-chế)*
Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra
Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con
每晚合吞班每吞啞沒喉嚨歌喫精

Bán tại : Hiệu Bào-chế **J. BLANC**
31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi 2092

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)